

STAROSTLIVOSŤ O NADANÝCH A TALENTOVANÝCH ŽIAKOV V SPOJENEJ KATOLÍCKEJ ŠKOLE V NITRE

MARTA KVASŇOVSKÁ

ABSTRAKT

Príspevok sa zaoberá úlohou učiteľa pri vzdelávaní a príprave talentovaných detí v Spojenej katolíckej škole v Nitre. Poukazuje na výsledky žiakov, dosiahnuté v rôznych prírodovedných i spoločenskovedných odborných súťažiach, predmetových olympiádach, súťaži SOČ a ďalších prezentačných aktivitách prác nadaných žiakov Gymnázia sv. Cyrila a Metoda v Nitre, ktoré je organizačnou zložkou SKŠ.

ÚVOD

Motto: **„Ľudí treba učiť múdrosti podľa možnosti nie z kníh, ale z neba, zo zeme,**

z dubov a bukov, t.j. poznávať a skúmať veci samy a nielen cudzie pozorovania a svedectvá o veciach.

To znamená vrátiť sa do šlapají starých mudrcov, ak sa poznanie bude čerpať iba zo starého pravzoru vecí. Nech je teda zákonom:

- a) nech sa všetko odvodzuje z nemeniteľných princípov vecí,**
- b) nech sa nič neučí iba na základe autority, ale všetko na základe dôkazu zo zmyslov a rozumu,**
- c) nech sa nič nevyučuje len analytickou metódou, ale všetko skôr metódou syntetickou.“**

Ján Amos Komenský

Veľká didaktika

K myšlienkam, vysloveným pred mnohými rokmi sa v dnešnej dobe vraciame čoraz častejšie. Najmä v súčasnej pretechnizovanej dobe sa neustále stretávame s nadanými deťmi, prípadne deťmi, ktoré sa niečím líšia od svojich spolužiakov a ktoré si vyžadujú možno trochu iný prístup učiteľa.

Úlohou učiteľa je neustále s deťmi pracovať, viesť ich k získavaniu nových poznatkov, a v neposlednom rade vychovať z nich ľudí otvorených pre nové myšlienky, ľudí s vlastným názorom a zdravým sebedomím, schopných pretvárať svet.

K takejto skupine určite patria aj nadané a talentované deti. Stretnúť sa s takýmito deťmi v bežnej populácii nie je v dnešnej dobe už nič zvláštne, takéto deti sú tiež medzi handicapovanými, s ktorými sa v rámci integrácie stretávame aj v bežných triedach či už základných alebo stredných škôl.

Popri všetkých povinnostiach, ktoré vyplývajú učiteľom z ich poslania, je veľmi dobré, ak si nájdú čas a sú ochotní deťom pomáhať rozvíjať ich talent a nadanie.

Nadané a talentované deti navštevujú aj Spojenú katolícku školu (ďalej iba SKŠ), organizačnú zložku Gymnázium sv. Cyrila a Metoda v Nitre. Je to škola so všeobecným zameraním, v ktorej ochotne pomáha rozvíjať a podporovať ich talent a nadanie viacero pedagógov.

V príspevku podáme čitateľom základné informácie o nadaných a talentovaných deťoch, podelíme sa o špecifické spôsoby práce s nimi a oboznámime ho s vybranými významnými dosiahnutými úspechmi žiakov v rôznych predmetových súťažiach, olympiádach, voľnočasových aktivitách a prezentáciách prác.

ZÁKLADNÉ POJMY

Rôzni autori definujú nadanie, talent, manažment s starostlivosťou o talenty rôznymi spôsobmi. Pre ilustráciu uvádzame niekoľko vybraných.

Nadanie

„Vysoká úroveň schopností človeka v rozličných oblastiach. Prejavujú sa vo veľmi úspešnej činnosti, v mimoriadnych výkonoch. Okrem → schopností sa tu podieľa aj motivačný systém osobnosti a efektívna organizácia psychoregulačných funkcií. Nadanie sa môže prejavovať vo všeobecných alebo špecifických oblastiach ľudskej činnosti. Je len sčasti determinované vrodennými schopnosťami, vlohami, inak je podmienené výchovou, vzdelaním, sebarozvojom osobnosti. Úzko súvisí s → talentom. Súčasťou nadania sú často tvorivé schopnosti a vlastnosti osobnosti.“ (Pedagogická encyklopédia Slovenska 1, 1984, s.608).

„Nadanie je súhrnom vlôh či schopností pre určitú činnosť. Z vývinového hľadiska vzniká interakciou (vzájomným pôsobením) zrenia genotypických vlôh s vývinovým podnecovaním ich rozvoja a uplatnením vplyvov prostredia. Niekedy sa v tejto súvislosti používa aj pojem talent. Oba pojmy sa používajú v tom istom význame – ide o predpoklady pre vysokú úroveň funkcionovania (zvládania určitej činnosti). Zároveň sa dá povedať, že obidvoma pojmami sa označuje nielen predpoklad, ale už aj prejavená schopnosť. Napríklad – keď o niekom vyhlásime, že je talentovaný alebo nadaný huslista, spevák alebo spisovateľ, súčasne tým vyjadrujeme, že jeho vlohy nemajú skrytý charakter, že sa už mohli prejaviť a z miery ich prejavovania možno predpokladať existenciu potenciálu pre ďalší vývin.“ (Marián Košč, 1996, s.32).

Ako spomínajú Dr.Raul Posse a Dr. Julian Melgosa (2002), jedno percento populácie má mimoriadne vysokú inteligenciu a často sa označuje pojmom „nadané deti.“

Tieto intelektuálne nadané deti s IQ (intelligenčným kvocientom) nad 140 vďačia za svoju výnimočnosť dvom veciam:

- **Dedičnosť:** rodina má tendenciu vyznačovať sa vysokou inteligenciou.
- **Stimulácia z okolia:** pomoc a podpora rodičov, ako aj možnosť skorého získavania vedomostí.

Mozog takýchto detí z fyziologického hľadiska nevykazuje nijaké zvláštnosti, ktorými by sa odlišoval od iných, prejavuje sa však u nich skoré dozrievanie.

Rady sa hrajú s hračkami rovnako ako iné deti, ale na to, čo sa deje okolo nich, reagujú nie bežným spôsobom. Sú aktívnejšie, reagujú rýchlejšie, začnú rozprávať skôr ako iné deti a obvykle sa veľmi skoro naučia čítať.

Martinská Vavrová (2009) hovorí o stupňoch rozvoja schopností:

„ **nadanie** – súhrn schopností umožňujúci nadpriemerné výkony v určitej oblasti; **talent** – vysoko rozvinutý súhrn vrodených dispozícií a nadobudnutých schopností, činností, ktorý pomáha človeku vyniknúť a dosiahnuť vynikajúce výsledky v istom odbore; **genialita** – (zo slova génius = tvorivý duch sprevádzajúci človeka od narodenia); najvyššia tvorivá originálna úroveň schopností, ktorá umožňuje vytvárať jedinečné diela; géniovia majú pre spoločnosť veľký význam; dva typy géniov:

- a) **géniovia bez vlastnej vôle** – genialita sa prejaví už v detstve a prirodzeným spôsobom, väčšina dispozícií je vrodených, nezískavajú sa učením, jednotlivca to nestojí toľko úsilia, vrchol dosahujú v mladšom veku, napr. u Mozarta;
- b) **géniovia z vlastnej vôle** – napr. Wagner, Lomonosov, Einstein – musia sa postupne vypracovať, získať skúsenosti, vedomosti učením, vynaložiť veľa pevnej vôle, úsilia, v detstve podávajú priemerné, niekedy podpriemerné výsledky, vrchol dosahujú v neskoršom veku; ...“ (Martinská Vavrová, 2009, s.74)

Existuje ešte viacero definícií, ktoré sa však výrazne nelíšia od vyššie uvedených, preto ich nebudeme uvádzať.

Talent

„ Komplexná a dynamická jednota aktuálne sa prejavujúcich zdedených, vrodených a získaných črt fyzickej a psychickej štruktúry človeka, ktorá umožňuje dosahovať vysoké tvorivé výkony v rôznych oblastiach spoločenskej činnosti. Zástož biologických, fyziologických. konštitučno - temperamentových, osobnostných vlastností a schopností, znalostí a vedomostí, motivačných a sociálnych vlastností sa mení v závislosti od požiadaviek umeleckej, športovej, vedeckej, technickej a inej profesijnej činnosti.

Na rozvoj vplývajú vonkajšie podmienky: systém výchovy, procesy učenia, hodnotové vzory a dlhodobá motivácia, vplyv mikro a makroštruktúry spol., sociálne prostredie, materiálne podmienky, osobnosť pedagóga, sebareflexia vo vlastnom procese prípravy i príležitosti na uplatnenie. Smer a úroveň rozvoja dynamiky talentu sú ohraničené → nadaním. Pri špičkových športových alebo umeleckých výkonoch ide o dispozície sui generis, ktoré sa nedajú výchovou nahradiť.

Každý fyzicky a psychicky zdravý človek má potenciálne predpoklady pre tvorivú činnosť. Odhalením talentu sa však proces výchovy len začína. V prvej fáze je záujmová a kreatívna sféra difúzna, vrodené potenciality sa presadzujú spontánne. V ďalšej fáze ontogenetického vývinu sa záujem diferencuje. Ukazovateľom talentovanosti je rýchle osvojovanie konkrétnej činnosti, jej tvorivé rozvíjanie na základe senzomotorických schopností, pozorovacej schopnosti, pamäti, vôľového úsilia, predstavivosti a myslenia. Integrujúco pôsobia estetické vlastnosti i estetické vzťahy, preferované hodnoty, normy a ideály, názory, najmä emocionálne prežívanie, predstavy a vzťah k materiálu. Pri dosahovaní skúseností a profesijného majstrovstva zohráva úlohu správna životospráva, psychohygienu, režim prípravy a odpočinku, sebazdelávanie a špecifická psychologická príprava. Talentové skúšky sú súčasťou prijímacích skúšok na školy umeleckého smeru.“ (Pedagogická encyklopédia Slovenska 2, 1985, s.418).

Pojmy nadanie a talent sa často používajú ako synonymá, nakoľko nie je presne stanovená významová hranica medzi nimi.

Manažment

Manažment je jedna z najdôležitejších ľudských činností. Je to proces, ktorý slúži na dosahovanie cieľov organizácie prostredníctvom usmerňovania premeny vstupov, resp. zdrojov na požadované výstupy. Vykonávajú ho manažéri, ktorí pomocou racionálnych aktivít vplývajú na zdroje, tieto kombinujú a usilujú sa zabezpečiť ich efektívnu transformáciu. Manažment je teória a prax riadenia organizácií v podmienkach trhového hospodárstva. Hlavným prvkom organizácie sú ľudia, preto manažéri pôsobia predovšetkým na nich a koordináciou ich individuálnych úsilí zabezpečujú plnenie cieľov. Koordinácia činnosti ľudí umožňuje dosiahnuť také výsledky, ktoré nie sú dosiahnuteľné samostatne konajúcimi jednotlivcami.

Pri štúdiu manažmentu si treba uvedomiť, že pojem manažment možno chápať a interpretovať v štyroch významoch.

Manažment ako:

1. proces,
2. profesia
3. vedná disciplína
4. umenie

1. Manažment ako proces vyjadruje skutočnosť, že manažment je praktická činnosť manažéra, ktorá predstavuje súbor aktivít na dosiahnutie cieľa. Manažment v tomto zmysle je dynamický proces, ktorý sa začína definovaním cieľov, pokračuje ich realizáciou až po kontrolu. Ide o neprestajne sa opakujúci cyklus činností.

2. Manažment ako profesia sa traduje od obdobia, ktoré je známe pod názvom „manažérska revolúcia“. Ide o obdobie od polovice 40. rokov dvadsiateho storočia, keď v hospodársky vyspelých krajinách sa začal proces oddeľovania vlastníctva podnikov a ich manažmentu. Tento proces bol spojený s nástupom profesionálnych pracovníkov do manažérskych funkcií v hospodárskych organizáciách. Tým sa potvrdila skutočnosť, že efektívny manažment podobne ako každá iná profesia si vyžaduje špecifický obsah, štruktúru a úroveň poznatkov, zručností, schopností a praktických skúseností. Na splnenie týchto požiadaviek je nevyhnutné zabezpečiť aj zodpovedajúce podmienky na prípravu a výchovu manažérov.

3. Manažment ako vedná disciplína má interdisciplinárny charakter, pretože integruje do jedného celku poznatky z oblasti spoločenských disciplín (psychológia, sociológia, ekonómia, atď.), ale aj prírodných a technických disciplín.

Tieto poznatky tvoria logicky usporiadaný súbor princípov, metód a techník, ktoré sú predmetom výučby. Hlavnou úlohou manažmentu ako vednej disciplíny je vytvoriť metodológiu riadenia, ktorej uplatnenie umožní zvyšovať efektívnosť fungovania organizácií.

4. Manažment ako umenie je spájaný s japonským manažmentom. Ten sa snaží osloviť celého človeka, a to nielen jeho pragmatickú, ale aj sociálnu, morálnu, estetickú a citovú stránku. Manažment ako umenie znamená „vedieť ako“, t. j. hľadať a umiestniť správnych ľudí na správne miesta, komunikovať s nimi, reálne ich motivovať a stimulovať individuálne aj ako členov tímu,

kreovať tím, predvídať vývoj, rozumne riskovať, atď. (referaty.sk manažment, dostupné na internete 23.4. 2013).

Aj keď pojem manažér súvisí viac s ekonomickými disciplínami, má tiež svoje miesto a uplatnenie v škole pri riadení vyučovacieho procesu, prípadne v rámci individuálnych usmerňovaní nadaných a talentovaných detí, žiakov a študentov.

STAROSTLIVOSŤ O NADANÝCH A TALENTOVANÝCH ŽIAKOV

Školy a školské zariadenia sú charakteristické tým, že ich navštevujú žiaci, ktorí sa chcú naučiť niečo nové, získať hodnotné vedomosti a poznatky, ktoré budú môcť v živote využiť. Nie všetci žiaci sa však rovnako učia, a taktiež sa nie všetci rovnako zapájajú či už do školských alebo mimoškolských aktivít.

Špecifikom Spojenej katolíckej školy – ako celku, ale aj jej zložky – Gymnázia sv. Cyrila a Metoda v Nitre nie je iba učenie. Je to taktiež možnosť uplatniť svoje nadanie a talent v rôznych projektoch alebo súťažiach, ktoré škola žiakom ponúka. Ponuka je pomerne široká, či už sú to aktivity duchovné, divadelné, športové, umelecké, alebo diskusné – rôzne sympóziá, prípadne predmetové olympiády, každý si môže vybrať to, k čomu má najbližší vzťah. A mnohí tak aj robia.

Aspoň pre ilustráciu uvedieme napríklad Študentské etické sympózium, ktoré každoročne pripravujú žiaci 3. ročníka a septimy – vždy na aktuálnu tému, ktorá ich najviac zaujíma.

Napríklad v tomto školskom roku 2012/2013 bola témou sympózia otázka: **„Žiť či prežiť?“**.

V prvom bloku CSILic. Jozef Kováčik priblížil vplyv médií na mladých.

Obrázok 1 Etické sympózium „Žiť či prežiť?“

Zdroj: www.gcm.sk

V druhom bloku chlapci z komunity Cenakolo porozprávali o svojej závislosti na drogách, no následne povedali aj o tom, ako sa dostali do Cenakola.

V záverečnom bloku ThDr. Ivan Šulík PhD. ochotne zodpovedal všetky otázky študentov ohľadom eutanázie, potratov a umelých oplodnení.

Každý blok uvádzali vynikajúci moderátori : Michal Fibich a Petra Červienková v prvom bloku, Bibiána Császtová a Michal Cvíčela v druhom bloku a nakoniec to boli Marek Fečo a Adrien Dallos.

Obrázok 2 Etické sympóziu „Žiť či prežiť?“

Zdroj: www.gcm.sk

V piatok večer mali účastníci sympózia možnosť zúčastniť sa na svätej omši a následne na adorácii.

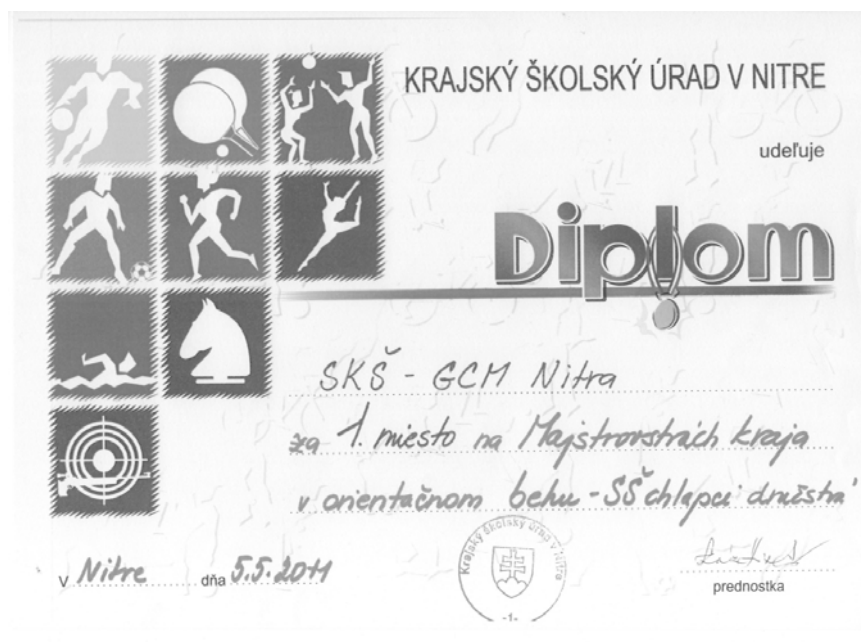
Ďalšia oblasť, v ktorej môžu prejsť svoje talenty a nadanie je divadlo. V intervaloch približne 3 rokov je uvedená divadelná hra, ktorú nacvičujú žiaci gymnázia a žiaci ZŠ pod režisérskym vedením sestry Márie Marthe z Rodiny Panny Márie. V minulom školskom roku to bola hra o živote sv. Jána z Boha. Predstavenia sa hrali v Starom divadle v Nitre, a tiež vo Veľkej sále DAB.

Obrázok 3 Divadelné predstavenie Juan de Dios

Zdroj: www.gcm.sk

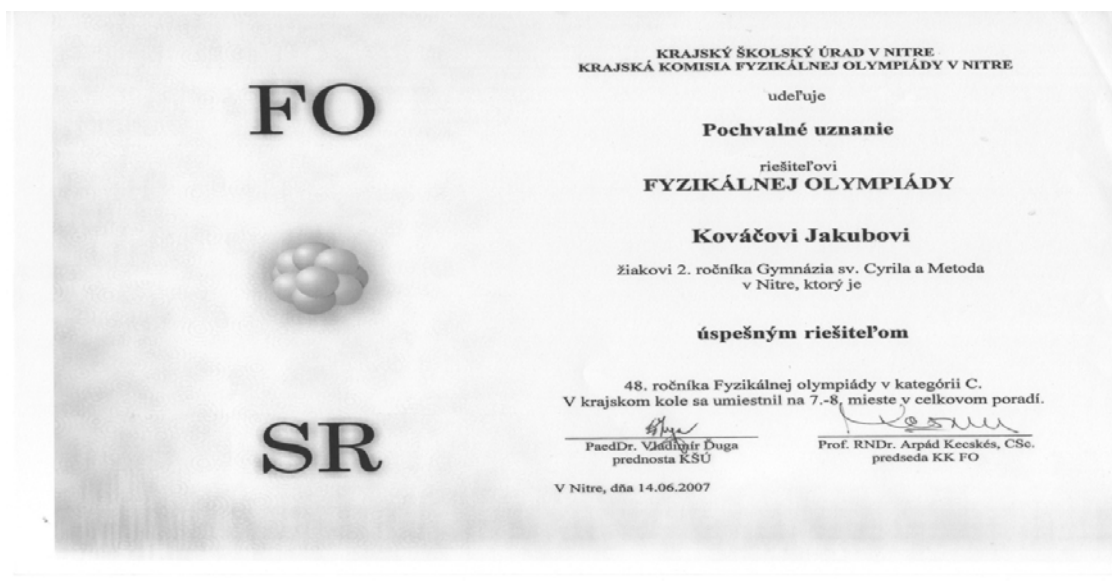
V rámci športových aktivít sa žiaci zapájajú nielen do atletických súťaží, ale pekné úspechy dosahujú tiež v kolektívnych športoch. Samozrejme je to, že sa pripravujú pod dohľadom svojich vyučujúcich. V rámci športových aktivít dosahujú pekné výsledky nielen na úrovni okresných, ale aj krajských kôl. A reprezentujú aj na úrovni celoslovenských súťaží. Súťaží sa tak v individuálnych ako aj v kolektívnych disciplínach. Pekné úspechy dosahujú v bežeckých disciplínach, ale tiež basketbale a florbale.

Obrázok 4 : Diplom

Foto : Kvasňovská 2013

Špecifickú skupinu súťaží tvoria rôzne olympiády. Naši študenti sa aktívne zapájajú do FO, CHO, GO, OLP, DO, PIKOMAT, PIKOFYZ, Matematický klokan, ZENIT v programovaní, MO, CJ a mnohých ďalších.

Obrázok 5 : Pochvalné uznanie

Zdroj : Kvasňovská, 2013 (foto)

Veľmi atraktívnou a zaujímavou je pre žiakov súťaž Stredoškolská odborná činnosť (SOČ). Každoročne sa koná školské kolo, z ktorého zväčša postúpia žiaci do krajského kola. Pokiaľ práca zaujme OHK, naši žiaci potom reprezentujú školu na Celoštátnej prehliadke SOČ. Pekné úspechy dosiahli v odboroch Fyzika, Tvorba učebných pomôcok a didaktické technológie, ale taktiež v odbore Geovedy. Svoje zastúpenie mali aj v odboroch Umenie, umelecká a odevná tvorba a História. Uvádzame niekoľko príkladov :

Dňa 10. apríla 2013 na krajskom kole reprezentovali našu školu tri práce Stredoškolskej odbornej činnosti.

SOČ – ka zoberajúca sa teóriou relativity, ktorú vypracoval Mojmir Komora z oktávy, sa úspešne umiestnila na 1. mieste v krajskom kole SOČ v odbore Matematika – fyzika. Mojmir Komora postúpil do celoštátneho kola.

SOČ – ka vypracovaná v odbore Informatika, ktorej autormi boli Matúš Kasáš, Jozef Harag a Peter Radvan z druhého ročníka sa niesla v znamení počítačových hier. Druháci vytvorili vlastnú počítačovú hru plnú hlavolamov. Za svoju prácu získali úctyhodné 4. miesto a srdcia nadšencov pre počítačové hry.

Ako tretia sa na krajskom kole SOČ predstavila práca s názvom Historybooky, ktorej autormi sú Petra Červienková, Johana Pavlíková a Michal Fibich z tretieho ročníka. Súťažili v odbore Učebné pomôcky a didaktické technológie a zaoberali sa v nej známymi slovenskými osobnosťami – umelcami, vynálezcami, atď. Hoci sa neumiestili na prvých troch miestach, v práci budú pokračovať aj budúci rok.

Obrázok 6 : SOČ – historický kostým

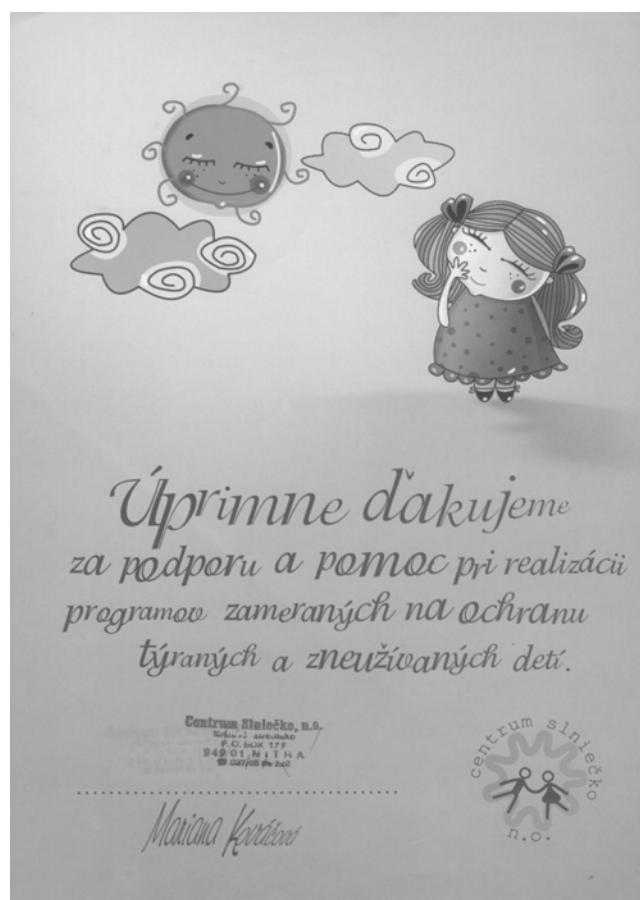
Zdroj : Kvasňovská, 2013 (foto)

Obrázok 7: SOČ – prezentácia práce SOČ

Zdroj : Kvasňovská, 2013 (foto)

Obrázok 8: Ďakovný list – Centrum Slniečko

Zdroj : Kvasňovská, 2013 (foto)

Z ďalších aktivít, do ktorých sa žiaci zapájajú, je to aktívna pomoc pre centrum Slniečko, s ktorým škola spolupracuje a snaží sa chrániť týrané ženy a deti.

Ďalej je to zapájanie sa do výtvarných a vedomostných súťaží, ktoré poriada pobočka EK, resp. Europe direct, Európa v škole, a v neposlednom rade je to tiež biblická olympiáda.

Úspech v diecéznom kole Biblickej olympiády, ktoré sa uskutočnilo 18.4. 2013 v nitrianskom kňazskom seminári zaznamenali naši traja študenti: Adam Predáč, Tomáš Švec a Juraj Kováč, ktorí v tomto kole zvíťazili a postúpili do celoštátneho kola.

Obrázok 9: Diplom

Zdroj : Kvasňovská, 2013 (foto)

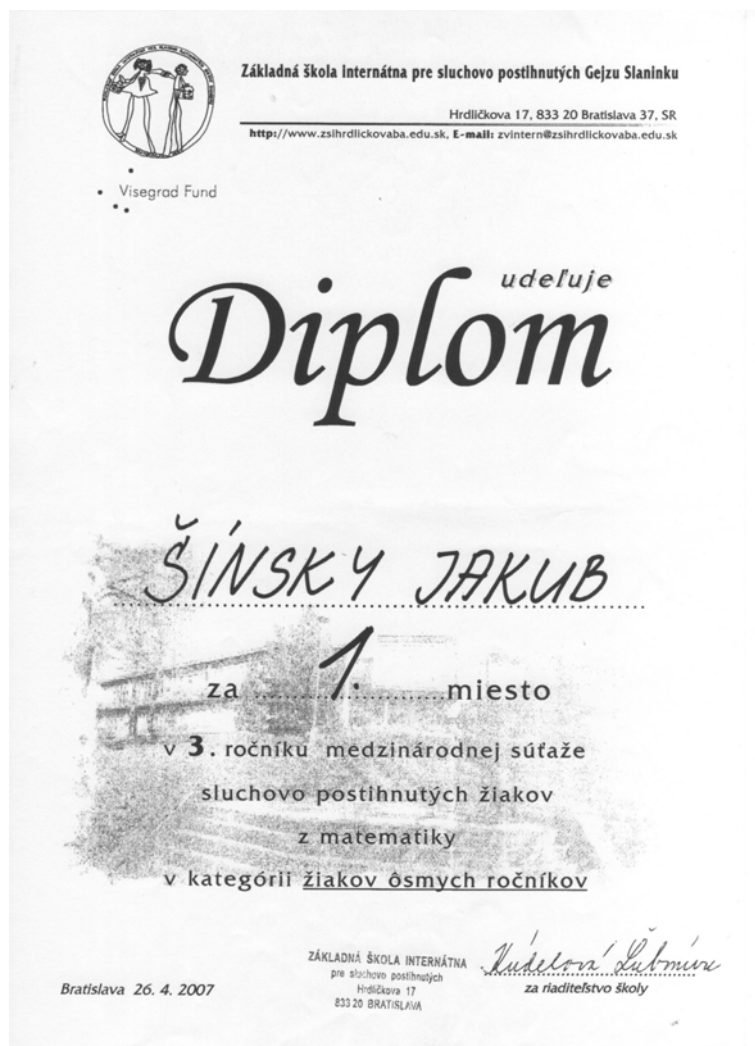
O veľkom úspechu sa dá hovoriť aj v prípade, keď sa žiaci dostanú na medzinárodnú súťaž, prípadne konferenciu. Keďže záujmy našich žiakov sú rôzne a veľmi široké, mali sme v zastúpenie aj v týchto oblastiach.

Obrázok 10: Certifikát

Zdroj : Kvasňovská, 2013 (foto)

SKŠ, Gymnázium sv. Cyrila a Metoda je školou, ktorú navštevujú tiež sluchovo postihnuté deti. Ich štúdium a osobitné požiadavky upravuje zákon, kde sú zafinované požiadavky pre žiakov so ŠVVP. Napriek svojmu hendikepu sa aj títo študenti aktívne zapájajú do súťaží, kde taktiež obsadzujú popredné miesta.

Obrázok 11: Diplom

Zdroj : Kvasňovská, 2013 (foto)

Vymenovať všetky aktivity, prípadne úspechy, ktoré žiaci dosiahli vďaka svojim schopnostiam, úsiliu, tréningu a v neposlednom rade tiež radám svojich vyučujúcich sa dá len veľmi ťažko.

Myslíme si však, že pokiaľ by sa svojim žiakom učiteľia nevenovali v rámci rozvoja ich talentov, dosiahnuté výsledky by pravdepodobne neboli také aké momentálne sú.

Preto patrí veľká vďaka všetkým, ktorí sa na nich podieľajú. Zo strany učiteľov je to ochota a snaha pomôcť, poradiť, vysvetliť, prepočítať, opraviť,... no a zo strany žiakov naopak – množstvo otázok, ale tiež nových nápadov.

ZÁVER

Práca s deťmi, ktoré prídu do nového prostredia, novej školy, je nesmierne krásna, ale aj veľmi náročná. Na to, aby ste deti pritiahli na tú svoju stranu, a aby boli ochotné nielen spolupracovať, ale aj robiť niečo „navyš“, je potrebná aspoň troška diplomacie.

Pokiaľ je dieťa aspoň trošku nadané, je potrebné venovať mu časť svojho času a mierne ho usmerňovať. Pokiaľ bude ochotné počúvať rady, ktoré dostáva, má veľkú šancu v živote veľa dosiahnuť. K tomu, aby sme im na tejto ceste pomohli, je nevyhnutná ochota na oboch stranách.

Podľa nášho názoru sa s deťmi, ktoré sa označujú ako talentované, dá robiť možno trochu viac. V práci sme chceli poukázať na starostlivosť o nadaných a talentovaných študentov, ktorí navštevujú Spojenú katolícku školu, organizačnú zložku Gymnázium sv. Cyrila a Metoda. A vzhľadom k tomu následne načrtnúť dosiahnuté výsledky.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Hlavná redakcia pri Univerzite Komenského v Bratislave. Bratislava. 1984, Pedagogická encyklopédia Slovenska 1 / A - O. Bratislava: VEDA Vydavateľstvo Slovenskej Akadémie vied, 1984, 744 strán, bez ISBN

Hlavná redakcia pri Univerzite Komenského v Bratislave. Bratislava. 1985, Pedagogická encyklopédia Slovenska 2 / P - Ž. Bratislava: VEDA Vydavateľstvo Slovenskej Akadémie vied, 1985, 704 strán, bez ISBN

Košč, M. 1992. Základy psychológie. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. 1992, 102 strán, ISBN 80-80-01216-1

Martinská Vavrová, A. 2009. Príprava na maturitu Náuka o spoločnosti. Bratislava. Príroda. 2009, 146 strán, ISBN 978-80-07-01629-3

Posse, R., Melgosa, J. 2002. Umenie výchovy. Vrútky: ADVENT –ORION. Vrútky. 2002, 194 strán, ISBN 80-88960-89-4

Výročné správy Spojenej Katolíckej školy. 2007/2008; 2008/2009; 2009/2010; 20 rokov Spojenej Katolíckej školy.

Internetový zdroj: www.referaty.sk, citované 23.4.2013

ADRESA AUTORA

PaedDr. Marta Kvasňovská
SKŠ, o.z. Gymnázium sv. Cyrila a Metoda
Farská ul. 19
949 01 Nitra
mkvasnovska@gmail.com